

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

REDACTORI: PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, AL. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU, G. C. CRISTESCU.

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA STRADA DOAMNEI, 20

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU

FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani

Un număr vechiu 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

S U M A R .

Câteva noțiuni asupra războiului și neutralității, de d-l George Meitani.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ.— *Inalla Curte de casațiune și justiție, secțiuni-unile: Paulette Pelianu cu Ministerul de finanțe.*

Curtea de apel din București, secțiunea II: Societatea «European Petroleum Co., Ltd» cu At. Demetrian și alții.

Tribunalul județului Constanța: Vasile Zaharia cu Chiriță S. Drogeanu.— Observație de d-l D. Alexandresco.

CATEVA NOȚIUNI

ASUPRA

RĂZBOIULUI ȘI NEUTRALITĂȚEI

(URMARE)¹⁾

4. Bombardarea porturilor și coastelor întărite este un mijloc licit în războiul maritim, după cum bombardarea orașelor întărite este permisă în războiul terestru.

În convenția dela Haga, din 1899, se propusese în comisiunea însărcinată cu cercetarea regulilor războiului, ca să se interzică bombardarea orașelor și porturilor deschise sau neîntărite.

Delegații Italiei, Belgiei și Olandei, cerură ca art. 25 al regulamentului războiului, care oprește bombardarea locurilor neîntărite, să se aplice și bombardărilor făcute de vasele de războiu. Cum însă chestiunea eră complexă, s'a hotărât ca ea să fie discutată într'o conferință ulterioară²⁾. Se susține, cu drept cuvânt, că forțele navale sunt uneori silite a bombardă forturi și orașe neapărate, când acestea nu voesc a remite cărbuni sau proviziuni, căci în războiul maritim nu se poate uză de mijloacele întrebunțate în războiul terestru³⁾.

1) Vezi *Dreptul* No. 30 din a. c.

2) An. Dipl., vol. I, pe 1900, p. 60.

3) Raportul delegației franceze, în An. Dipl., vol. I din 1900, p. 187.

Delegații Angliei, pe de altă parte, susțineau că în cazul când debarcarea nu se poate face, singurul ei mijloc de luptă este bombardarea⁴⁾.

Cu toate deci că Bonfils susține că, după părerea generală, porturile de comerț neîntărite nu pot fi bombardate⁵⁾, însă conferința din 1899 s'a ferit de a se pronunța asupra acestei chestiuni, sub cuvântul că nu eră chemată a se ocupa decât de regulile războiului terestru.

Conferința din 1907 a elaborat însă un proiect de convențiune asupra acestei chestiuni, care prevede că bombardarea orașelor, satelor, porturilor și caselor neapărate nu este permisă. O localitate nu poate fi bombardată prin simplul fapt că în fața portului ei se află mine submarine (art. 1). Cu toate acestea, lucrările sau stabilimentele militare, depozitele de arme, materialul de războiu, atelierele și instalațiunile proprii a fi întrebuințate pentru necesitățile flotei sau armatei inimice, precum și vasele de războiu cari se găsesc în acel loc, pot fi bombardate.

Comandantul forțelor navale, după o somație și după trecerea unui timp determinat, sau chiar fără a lăsa vreun spațiu de timp, când necesitățile războiului vor reclama urgența, va putea distruge toate aceste stabilimente, vase sau materialuri prin bombardare, dacă nu este posibil întrebuințarea unui alt mijloc și dacă autoritățile locale n'au distrus acele lucruri sau lucrări în timpul determinat. Dacă în timpul bombardărei, orașul a suferit stricăciuni, neprovenind din voința comandantului, el nu este răspunzător (art. 2). Vor mai putea fi bombardate porturile, orașele, satele, locuințele neapărate, dacă autoritățile locale somate, nu voesc să predea inamicului obiecte de nutreț sau obiecte necesare flotei și cari se găsesc în acest loc. Aceste rechizițiuni trebuie să fie cerute în raport cu mijloacele acelei localități.

Ele nu vor fi reclamate decât cu autorizarea coman-

4) Ernest Lémonar, *La seconde conférence de la paix*, p. 502.

5) Op. cit., p. 635.

dantului flotei și vor fi plățite imediat, dacă se poate, iar de nu, se vor liberă chitanțe.

Bombardarea însă trebuie să fie totdeauna precedată de o notificare expresă (art. 3). Dacă însă orașele și porturile refuză de a plăti o contribuție de război, bombardarea nu va fi permisă (art. 4).

Deosebirea între cazul când se reclamă obiectele necesare întreținerii trupelor sau flotei și cazul când se reclamă contribuțiuni, este foarte explicabilă, căci în primul caz acele lucruri sunt absolut necesare, pe când în celălalt nu mai au acest caracter absolut.

Prada este interzisă și în războiul maritim, chiar când orașul este luat cu asalt. În timpul bombardării, comandantul trebuie să ia măsurile necesare, spre a nu fi atinse stabilimentele cultului, acele consacrate artelor, științelor, monumentele istorice, spitalele, stabilimentele unde sunt bolnavi, cu condițiune ca toate acestea să nu fie întrebuințate, într'un alt scop războinic. Toate aceste stabilimente vor purta un semn distinctiv, arătat de articolul V, și care trebuie să se poată vedea de departe.

În toate cazurile, afară de acele când necesitățile militare se opun, capul flotei va face tot ce depinde de dânsul, spre a vesti autoritățile despre bombardare (art 6).

5. Dar cablurile telegrafice submarine pot fi ele distruse ?

În cecace privește aceste cabluri, la conferința din Bruxelles din 1874, delegatul Danemarcei ceruse ca aceste cabluri să fie respectate. Cum însă nu mai eră timp de discutat, s'a încheiat un protocol în care se exprimă dorința de a se discuta în curând și această chestiune.

La conferința din 1899, chestiunea a fost reluată și s'a propus ca și cablurile submarine să fie supuse aceluiași regule căroră sunt supuse și firele telegrafice.

Chestiunea aceasta însă nu eră indicată în programul conferinței, și pentru ca nu cumva să fie cu totul înlăturată, se propusese ca cel puțin cablurile cari se găsesc în apele teritoriale, adică pe o întindere de trei mile marine, precum și instalațiunile lor pe uscat, să fie supuse aceluiași regim ca și telegrafurile pe uscat.

La început se admisesse ca cel puțin instalațiunile de pe uscat a acestor cabluri să fie asimilate cu telegrafurile, fără însă ca să fie apărute pe distanța de trei mile marine, cum se propusese.

Mai târziu însă, delegatul Angliei declară că guvernul său găseă cum că chestiunea cablurilor eșeă din competența acestei conferințe, care exclusese tot ce eră relativ la chestiunile navale.

Atunci, pentru ca nu cumva lucrările conferinței să fie oprite tocmai la ultimul moment, conferința a primit cererea Angliei și chestiunea cablurilor a fost înlăturată 6).

D-l Renault face, în cecace privește aceste cabluri în timpul unui război, următoarele distincțiuni :

Dacă cablul unește două teritorii neutre, fără îndoială că aceste cabluri trebuie respectate.

Dacă, din contra, cablul unește două teritorii ale beligeranților, cum ar fi Franța cu Corsica, Italia cu Sardinia sau Sicilia, este evident că acest cablu poate fi distrus. Tot astfel, cablurile cari unesc țările beligeranților. Dacă, în fine, cablul unește un teritoriu neutru cu unul aparținând unui beligerant, în principiu acest cablu trebuie respectat. Cu toate acestea, dacă inamicul a blocat portul în care se găseă cablul, sau dacă se teme ca nu cumva el să capete informațiuni prin acest cablu asupra forțelor și pozițiunei inamicului, atunci de cele mai multeori acest cablu va fi distrus 7).

Conferința dela Haga, din 1907, revenind asupra acestei chestiuni în art. 54 al regulamentului războiului, prevede că cablurile submarine cari unesc un teritoriu neutru cu unul beligerant ocupat, nu vor fi distruse decât în cazul unei absolute necesități.

Cum însă beligerantul este singurul apreciator al acestei absolute necesități, el va tăia de cele mai multeori cablul, de teamă ca nu cumva să se comunice inamicului său vre-o informațiune. Această dispozițiune nu poate deci fi considerată ca un pas înainte.

Asupra unui alt punct însă, pare a se fi introdus o îmbunătățire, căci același art. 54 dispune că la sfârșitul războiului, pedeoparte, cablul trebuie restituit cum se restituie în războiul terestru telegrafurile, pedealtă parte, trebuie să se plătească și o indemnitate, care va fi regulată la încheerea păcii.

Restituirea cablurilor se explică, căci inamicul nu poate fi considerat ca devenind proprietar asupra lor prin simplul fapt al ocupării portului unde ajungeă cablul. Întru ce privește însă indemnitatea, dacă acel care a tăiat cablul a fost invins, de sigur că va plăti o indemnitate, fie că acest cablu aparțineă Statului, fie că aparțineă unei societăți particulare. Dacă, din contra, este învingător, de cele mai multeori va refuză să plătească orce indemnitate.

(Va urma).

GEORGE MEITANI

7) Renault, «De la protection internationale des cables telegraphiques sous marins», *Revue de droit intern.*, t. XII, p. 251.

JURISPRUDENȚA ROMANA

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIUNI-UNITE

Audiența dela 30 Aprilie 1909

Președința d-lui N. Mandrea, președinte

Paulette Pelianu cu Ministerul de finanee

TIMBRU ȘI ÎNREGISTRARE.— TAXE SUCCESORALE.— PRESCRIPȚIUNE.— ART. 91 LEGEA TIMBRULUI.— DACĂ SE APLICĂ NUMAI LA AMENDĂ SAU ȘI LA TAXA CUVENITĂ FISFULUI.— CASARE.

Prescripțiunea de trei ani, prevăzută de art. 91

6) Vezi An. Dep., vol. I din 1900, p. 67 și 304.

din legea timbrului din 1900 pentru contravențiunile rezultând din neplata taxelor succesoriale în termenul prevăzut de lege, apără pe contravenient nu numai de amendă, ci și de plata taxelor cuvenite fiscoșului la averea succesorală.

No. 2.— Casată, în urma recursului făcut de Paulette Pelianu și alții, sentința tribunalului Ilfov, secția IV, cu No. 650 din 1907, dată în proces cu Ministerul de finanțe.

S'au ascultat: d-l avocat Octav Gușerescu, în dezvoltarea motivelor de casare; d-l avocat C. Marinescu, în combateri.

Curtea, deliberând:

Asupra motivului de casare invocat:

«Violarea art. 91 alin. IV din legea timbrului din 1900, de oarece dreptul fiscoșului de a ne urmări pentru plata taxei de înregistrare ce ar fi trebuit să plătim pentru averea rămasă dela Gherghina R. Opran, mama noastră, este prescriș, trecând mai bine de trei ani dela expirarea termenului prevăzut de art. 68 din legea timbrului și până la data constatărei contravențiunii.

«Contravențiunea, conform art. 70, există tocmai atunci când nu se face declarațiunea în vederea taxei în termenul prescriș de lege. După trecerea de trei ani, Statul perde dreptul a constată contravențiunea, adică el nu poate cere nici plata amendei, nici plata taxei, căci pentru plata taxei ar trebui să constate că taxa nu a fost plătită, și prescripția îi ridică acest drept».

Având în vedere sentința tribunalului Ilfov, supusă recursului, prin care recurenții sunt condamnați a plăti Statului suma de 850 lei, taxa de înregistrare de 1 leu la sută la averea ce au moștenit dela mama lor, Gherghina R. Opran;

Având în vedere că recurenții au invocat în apărare la instanța de fond, prescripțiunea de trei ani, prevăzută de art. 91 din legea timbrului din 1900, pe care însă instanța de fond a înlăturat-o pe motiv că acea prescripție se referă numai la amenda pe care pârâții urmau a o plăti ca contravenienți, iar nu și la taxa de înregistrare cuvenită fiscoșului la averea succesorală, care s'ar prescri după dreptul comun, ca și orice altă creanță, prin trecere de 30 ani;

Văzând art. 91 din legea timbrului din 1900, sub imperiul căreia s'a deschis succesiunea;

Considerând că, prin acest articol, sunt declarate prescrișe, după trecere de trei ani, din momentul expirării termenului în care succesorii direcți sunt ținuți să facă declarațiune de averea rămasă, contravențiunile în materie de timbru și înregistrare;

Considerând că această contravențiune consistând tocmai în neplata taxei pentru succesiune în termenul prevăzut de lege, este evident că prescripția contravențiunii apără pe recurenți nu numai de plata amendei, ci și de plata taxei cuvenită fiscoșului la averea succesorală;

Considerând că, pe lângă că acest înțeles al art. 91 rezultă din întreaga economie a legii și din chiar textul art. 70, prin care legiuitorul califică de contravenient pe

succesorul care posedă moștenirea fără să fi plătit taxa legală, legiuitorul însuș a făcut aplicația acestui principiu, în art. 68 alin. III, în care, după ce stabilește privilegiul Statului d'a urmări imobilele succesiunii chiar în mâna celor d'al treilea, pentru plata taxei de înregistrare, în alin. IV al acestui articol, declară prescriș acest privilegiu prin trecere de trei ani, conform art. 91 alin. IV, și aceasta evident din cauză că obligația principală, adică dreptul Statului de a reclama taxa, eră stinsă prin prescripțiune;

Considerând că, așa fiind, motivul de casare este întemeiat.

Pentru aceste motive, casează.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI

SECȚIUNEA II

Audiența dela 17 Martie 1909

Președinta d-lui I. E. Dobrescu, președinte

Societatea «European Petroleum Co. Ltd.» cu At. Demetrian și alții

SOCIETĂȚI STRĂINE. — FUNCȚIONAREA LOR ÎN ROMÂNIA. — CONDIȚIUNI. — ACT IZOLAT. — DACĂ TREBUESC ÎNDEPLINITE CONDIȚIUNILE CERUTE DE ART. 237 COD. COM. — ART. 250 COD. COM.

Neîndeplinirea formalităților cerute de art. 237 codul comercial, pentru ca o societate străină să poată funcționa în România, atrage pe lângă penalitățile prevăzute de art. 250 codul comercial, în contra persoanelor cari vor face, sub verice titlu, operațiuni pe seama unor astfel de societăți și lipsa de acțiune înaintea instanțelor judecătorești române, aceste formalități însă nu-și au aplicarea de cât atunci când e vorba de o funcționare permanentă a societății, nu și când e vorba de un act izolat al acelei societăți străine, orcâtă succesivitate ar implica acel act.

Astfel, concesiunea unui teren, făcută fără autorizațiunea guvernului și fără îndeplinirea formalităților cerute de art. 237 codul comercial, fiind un simplu act izolat, societatea poate stă în justiție pentru a-și apăra aceste drepturi în contra uzurpațiunii, căci prin aceasta dânsa nu tinde a funcționa în țară, ci numai a-și apăra și păstra un drept legitim dobândit.

No. 109. Societatea «European Petroleum Co. Ltd.» din Londra, a făcut apel în contra hotărârii No. 74 din 1907 a comisiunii pentru regularea și consolidarea drepturilor de concesiuni petrolifere din județul Prahova, cât și intervenția făcută de societatea «Româno-Americană», în proces cu Ath. Demetrian și alții.

S'au ascultat: d-nii avocați Take Ionescu și Al. Bilciurescu, pentru apelantă și intervenientă; d-l avocat Gh. Chiriac, din partea intimaților.

Curtea,

Asupra apelului făcut de Societatea «European Petroleum Comp. Ltd.» din Londra în contra hătărârei cu No. 74 din 1907 a comisiei pentru regularea și consolidarea drepturilor de concesiuni petrolifere din jud. Prahova; Având în vedere și intervențiunea făcută în acest proces înaintea Curței de către Societatea Româno-Americană, prin petițiunea înregistrată la No. 3320 din 1908, pentru apărarea drepturilor apelantei;

Având în vedere desbaterile urmate, concluziunile scrise ale părților și actele invocate, din care se constată în fapt următoarele:

În anul 1896 Iulie 31, un oarecare Ilie Bageru, ia în concesiune pentru exploatarea petrolului dela locuitorul Toader Stoica din comuna Bordeii, plasa Filipești jud. Prahova, un teren situat în această comună la localitatea numită «Doftănețul Sec», în întindere de cinci stânjeni lățime și 150 stânjeni lungime, având vecinătățile anume arătate prin actul autenticat de tribunalul Prahova la No. 2357 din 1896 și transcris la No. 1822 din 1896, și i se cere părțile, conform legii de consolidare, l-au transcris la No. 1904 și în registrul special al actelor de concesiuni petrolifere sub No. 338 din 1904.

Prin mai multe cesiuni succesive, constatate prin actele autentificate de tribunalul Prahova la No. 2357 din 1896 și Legațiunea Română din Viena sub No. 344 din 1897, transcrise special de tribunalul Prahova sub No. 335 din 1904, și 5998 din 1904, drepturile obținute de Bageru asupra terenului menționat mai sus au fost transmise de dânsul lui Pericles Tzikos și de acesta din urmă lui Viliam Fowler, care prin declarațiunea cu data 18 August 1897, legalizată de notarul public din Londra, declară că le deține în calitate de depozitar al d-lor Sir Henry, Seimaur Hing și Mr. Emerson Bainbridge și celorlalți reprezentanți existenți ai detentorilor de obligațiuni ai Societății European Petroleum Comp. Ltd. din Londra, cărora aparțin aceste drepturi.

În anul 1906, adică peste zece ani dela data concesiunii făcută de Toader Stoica primului concesionar Ilie Bageru, și 2 ani dela data transcrierii acestei concesiuni în registrul special creat de legea consolidărilor, S. G. Olteanu, unul dintre intimații din acest proces, ia din nou în concesiune același teren în suprafață de 1 h. 0512 m. p. având aceleași vecinătăți și situat în aceeași localitate dela Maria C. C. Toader născută Stoica, fca primului concedent Toader Stoica, cu actul autenticat de tribunalul Prahova la No. 2615 din 1906, pe care îl transcrie în registrul special la No. 1457 din 1906, asociindu'și pentru $\frac{3}{4}$ din drepturile rezultând pentru dânsul din această concesiune, pe ceilalți intimați, Atanase Demetrian, Emil Ioachimovici și Gheorghe Chiriac, cari, cu toții împreună, tot în anul 1906, cer consolidarea dreptului lor de concesiune asupra terenului în discuțiune, în contra acestei cereri de consolidare a intimaților, a făcut con-

testațiune la prima instanță societatea «European Petroleum Comp. Ltd.», susținând anterioritatea dreptului său de concesiune asupra terenului în discuțiune, contestațiune care urmează a se judecă astăzi de Curte, în urma apelului făcut de numita Societate în contra hotărârei comisiei de consolidare cu No. 74 din 1907, care îi respinge contestațiunea, ca neavând calitate a o face;

Având în vedere că intimații, mai înainte de orice discuțiune în fond, au opus apelantei, Societatea European Petroleum Comp. Ltd. din Londra, un fine de neprimire a contestațiunii bazat pe următoarele motive; 1) lipsa de calitate a Societății, ca subiect de drepturi, care, — fiind incorporată, conform legiuirii englezești asupra Societăților din 1862, numai în anul 1900, după cum aceasta rezultă din statutele prevăzute de dânsa, — nu a făcut dovada legalei sale existențe în țara de origină în anul 1897, când pretinde a fi dobândit concesiunea dela Fowler; 2) lipsa de interes a Societății apelante, care nu dovedește cu nimic legala transmisiune asupra sa a drepturilor pe care Viliam Fowler declară în 1897, că le deține ca depozitar al d-lor Seymaur Hing, Emersan Bainbridge și celorlalți reprezentanți ai detentorilor de obligațiuni ai Societății «European Petroleum Company» din acel timp; și 3) lipsa de acțiune în justiție înaintea instanțelor judecătorești române a numitei Societăți care, funcționând în țară, nu s'a conformat dispozițiilor de ordine publică ale art. 237 și urm. din cod. comercial, privitoare la formalitățile ce trebuie să îndeplinească Societățile străine, care, având sediul lor principal în străinătate, își stabilesc în România un sediu secundar sau o reprezentanță.

În ce privește primul motiv:

Având în vedere că intimații invocând în mod precis pentru prima oară înaintea Curții la 12 Februarie 1909, acest motiv de neprimirea contestațiunii apelantei, Curtea, prin încheerea cu 945 din 1909, a obligat pe acesta din urmă să dovedească că a fost incorporată conform legilor Angliei încă din anul 1896;

Având în vedere că, conformându-se acestei dispozițiuni, apelanta a prezentat certificatul liberat de grefierul Societăților anonime din Londra H. F. Bartlett, cu data 8 Martie 1909, legalizat de notarul public John Alfred Donnison și din care rezultă că The European Petroleum Company Limited, a fost incorporată după legile asupra Societăților anonime din 1862 — 1890, ca o Societate anonimă cu responsabilitatea limitată, în 14 Mai 1896;

Că, față cu această dovadă, prima obiecțiune a intimaților urmează a fi înlăturată.

În ce privește al doilea motiv:

Având în vedere că Viliam Fowler, ultimul cesionar al drepturilor luate în concesiune de Ilie Bageru dela Toader Stoica cu actul autenticat de tribunalul Prahova la No. 2233 din 1896, menționat mai sus, declară la 18 August 1897, prin actul legalizat de notarul public din

Londra John Alfred Donnison, că deține acele drepturi ca depozitar al d-lor Sir Henrz, Seimaur Hing și Emerson Bainbridge și celorlalți reprezentanți existenți ai detentorilor de obligațiuni ai Societății European Petroleum Comp. Ltd. din Londra ;

Având în vedere că din însuși cuprinsul acestei declarațiuni scrise, investită cu toate formele legale și constituind în cea mai perfectă regulă un act opozabil terțelor persoane, — ca și din cuprinsul declarațiunei posteriore făcută de Fowler la 6 Iulie 1900, asemenea investită cu formele legale și prin care numitul declară că deține acele drepturi ca depozitar al d-lor Sir Henry, Seymaur King, Henrz Torneus Anstruther, și Arthur Francis Pease, actuali fidei-comisari ai noiei societăți European Petroleum Comp. Ltd. ; reconstituită, după cum rezultă din statute, la 16 Maiu 1900, precum și pentru oricare alți fidei-comisari următori acestora, — rezultă în modul cel mai învederat că Fowler deținea acele drepturi pentru persoanele menționate mai sus, nu în numele lor personal, cum pretind intimații, ci ca reprezentanți ai detentorilor de obligațiuni ai societății European Petroleum Comp. Ltd. ;

Că, dealtfel, chiar acești reprezentanți sau fidei-comisari ai detentorilor de obligațiuni, — a căror pozițiune în legiuirea engleză asupra Societăților, după cum apelanta a dovedit în deajuns cu actele ce a prezentat, este că au drepturi la o sarcină anterioară asupra bunurilor Societății, în scopul de a garantă plata capitalului și procentelor, pe care Societatea a convenit să le plătească purtătorilor de obligațiuni, fără ca Societatea să peardă proprietatea și dispozițiunea acelor bunuri, — au recunoscut în mod formal prin convențiunea cu data de 6 Iulie 1900, legalizată de notarul public din Londra, Johu Alfred Donnison, că drepturile în discuțiune au aparținut și aparțin Societății European Petroleum Comp. Ltd. și că dânsii personal nu a nici o pretențiune asupra acestor drepturi ;

Considerând, în fine, că din coprinsul actului încheiat la Londra la 17 Februarie 1909, între Wiliam Herbert Fowler, unicul moștenitor al decedatului Wiliam Fowler, și care singur ar putea avea vreo pretențiune asupra drepturilor în discuțiune, în cazul când declarațiunea făcută de tatăl său nu ar constitui o înstrăinare valabilă a drepturilor pe care el le-ar fi achiziționat personal, după cum au pretins între altele intimații, și între foștii și actualii fidei-comisari ai Societății European Petroleum Comp. Ltd. dela 1897 și până astăzi, act ratificat și confirmat atât de această Societate cât și de «The Eastern Trust Limited», prin intermediul căreia vechea societate European Petroleum Comp. dela 1897 a fost transformată la 1900, în noua societate cu același nume, și care act întrunește toate formele cerute de lege, coroborat atât cu arătările din actele menționate într'ânsul cât și cu cele coprinse în statutele Societății apelante, rezultă în

modul cel mai neîndoios că această societate este legitimă proprietară a drepturilor transmise de Toader Stoica prin Bageru, și Tzi Koș lui Wiliam Fowler, și că în această calitate, dânsa are tot interesul a face contestațiunea de față ;

Că dar și cel de al doilea motiv invocat de intimați pentru neprimirea contestațiunei apelantei urmează a fi înlăturat.

În ce privește al treilea motiv :

Având în vedere că este necontestat în fapt că societatea European petroleum Comp. Ltd. din Londra, apelantă astăzi, care la 20 Septembrie 1907, prin actul transcris în registrul special al tribunalului Prahova sub No. 1982 din 1907, a transmis drepturile sale asupra terenului în litigiu, societății interveniente «Româno-Americană», și care, ea însăși, are astăzi autorizațiunea guvernului Român pentru a funcționa în țară, după cum rezultă din *Monitorul Oficial* cu No. 288 din 1909, nu avea această autorizațiune la 1897, data achizițiunei drepturilor în discuțiune, și nu îndeplinise formalitățile cerute de art. 236 și urm. din codul comercial pentru a putea funcționa în țară ;

Că de asemenea este netăgăduit în drept că societățile stăine, care, având sediul lor principal în străinătate, ar vroî să funcționeze în România, înființând aci un sediu secundar sau o reprezentanță, sunt datoare să obțină autorizațiunea guvernului român pentru a putea funcționa în țară și să îndeplinească și celelalte formalități cerute de art. 237 și urm. din cod. comercial ; că neîndeplinirea acestor formalități imperativ cerute de legiuitorul român într'un interes de ordine publică, atrage pentru societățile contraveniente, pe lângă pedepsele prevăzute de art. 250 codul com. în contra persoanelor care vor face sub veri ce titlu operațiuni pe seama unor astfel de societăți, și lipsa de acțiune în justiție înaintea instanțelor judecătorești române ;

Censiderând însă că, în speță, nu poate fi vorba de o funcționare a societății apelante în sensul celor arătate mai sus. Într'adevăr, din coprinsul actului intervenit între Tzi Kos și Fowler, acesta din urmă lucrând pentru societatea European Petroleum Comp. Ltd. la 2 Martie 1897, act autentificat de legațiunea Română din Viena sub No. 344 din 1897, prin care cel dintâi transmite societății drepturile sale de concesiune asupra unei întinderi de circa 2265 acre terenuri petrolifere din jud. Prahova și care constituie singura operațiune încheiată de numita societate în România, anterior autorizațiunei sale, rezultă în mod învederat că făcând această cumpărătoare, societatea apelantă, care, după cum rezultă din statute și din celelalte acte prezentate de dânsa, are un capital în acțiuni și obligațiuni de 38.000.000 lei, și exercită întinse operațiuni de exploatare de petrol la Baku și în Galiția, a făcut un act izolat, unic, care, oricâtă succesivitate ar implica prin natura lui, succesivitate de altfel caracteristică aproape

oricărui alt act, pe care o societate străină ar avea să-l încheie în țară, nu constituie o funcționare permanentă a societății în România, condițiune cerută neapărat de legiuitor, pentru ca dispozițiunile din cod. com. menționate mai sus să fie aplicabile;

Că faptul că în speță este vorba de un act izolat al societății apelante, iar nu de o funcționare permanentă, se mai invederează și prin aceea că dânsa, în tot intervalul de timp care a urmat după cumpărătoare, nu a făcut asupra terenurilor în discuțiune nici o exploatare, ci numai câteva lucrări de explorare și acestea într'un interval de timp foarte scurt, după cum rezultă atât din certificatul administrației financiare de Prahova prezentat de intimați, din care se vede că este vorba de niște simple guri de puțuri făcute de societate până în 1902, cât și din chiar statistica exploatațiunilor de petrol pe anii 1899—1905 din care asemnea se poate vedea, că, dacă în anul 1899—1900 producțiunea acestor terenuri a fost de 4.278.188 kgr. petrol, și aceasta dintr'un total de peste 200.000.000 kgr. producțiune din Prahova, în anul următor 1900 — 1901 această producțiune a scăzut la 2.140.063 kgr. petrol, iar în ceilalți ani următori a dispărut cu totul, încetând astfel cu desăvârșire și cu mult timp înainte de concesiunea intimaților orice lucrări de explorare din partea apelantei și orice producțiune de petrol pe aceste terenuri;

Că tot din acest punct de vedere faptul că Fowler a fost impus la patentă în intervalul de timp cât au durat exploatarea menționate mai sus, nu constituie o probă că societatea a făcut lucrări de exploatare, de oarece, pe de o parte legea patentelor nu face deosebire din punct de vedere al impozitului între exploatare și explorare, deosebire pe care o face legea minelor și care neapărat trebuie ținută în seamă pentru calificarea actului făcut de societate, iar pe de altă parte, după cum s'a arătat și mai sus, din chiar certificatul invocat de intimați, rezultă că impunerea s'a făcut pentru niște simple guri de puțuri, cari, în împrejurările arătate, constituiesc lucrări cu totul de explorare iar nu de exploatare;

Considerând că nu s'a dovedit cu nimic, de altfel nici nu s'a afirmat de intimați înaintea Curței, că societatea apelantă ar mai fi încheiat în țară și alte acte, afară de cel menționat mai sus;

Că procura generală dată de societate firmei Watson et Jouel, spre a reprezenta în România, tocmai la 30 Maiu 1906, adică aproape 10 ani dela data actului despre care s'a vorbit mai sus, și cu puțin timp înainte de obținerea autorizării de funcționare din partea guvernului român, pe lângă că nu se schimbă întru nimic natura zisului act, nu însemnează deloc că societatea ar fi funcționat, nici chiar posterior acestei procuri, în România și că și-ar fi creat aci un sediu secundar, căci nu s'a dovedit cu nimic că această firmă ar fi făcut în țară vreun act, în tot acest interval, în numele societății apelante, procura ea singură neimplicând acest fapt;

Considerând dar că, față cu cele arătate mai sus, fiind cert că în speță este vorba de un simplu act izolat, de o simplă concesiune de teren, care nu periclitează în nimic interesele noastre naționale și pe care societatea apelantă o putea face valabil fără autorizarea guvernului român și fără îndeplinirea formalităților prevăzute de art. 237 și urm. din codul com., este evident că nu se poate refuza societății apelante acțiunea în justiție pentru a și apăra aceste drepturi în contra uzurpațiunii, căci prin aceasta dânsa nu tinde a funcționa în țară, ci numai a apăra și păstra un drept legitim dobândit;

Că dar și cel d'al treilea motiv invocat de intimați pentru neprimirea contestațiunii apelantei este nefondat și în consecință Curtea respinge finele de neprimire.

În ce privește fondul contestațiunii:

Având în vedere că intimații au cerut consolidarea dreptului lor de concesiune asupra terenului în litigiu, în baza actului de concesiune intervenit între dânsii și Maria C. C. Toader la 1906 autentificat la No. 2615 și transcris special la No. 1457 din 1906; că apelanta opune intimaților actul său de concesiune asupra terenului în discuțiune, a cărui identitate pe lângă că nu a fost contestată de părți, dar mai rezultă atât din acte cât și din certificatul primăriei Bordeiu No. 1127 din 1906; că actul apelantei autentic la No. 2233 din 1896 și transcris special la No. 338 din 1904, fiind cu mult anterior aceluia al intimaților și emanând dela însuși autorul concedentei către intimați, Toader Stoica, care în momentul concesiunii eră proprietarul și posesorul terenului și dela care prin moștenire a trecut la fiica sa Maria C. C. Toader, după cum aceasta rezultă din extractele și certificatele prezentate de apelantă și menționate în concluziunile sale scrise și în special de certificatul primăriei Bordeiu cu No. 908 din 14 Iulie 1908, este evident că concesiunea celei dintâi cată a fi preferită concesiunii intimaților, conform dispozițiunii exprese a art. 2 legea consolidărilor;

Considerând că urmează a fi înlăturate, atât cererea intimaților de a dovedi cu martori că terenul în discuțiune a fost stăpânit de către mama concedentei către dânsii, care cerere, pe lângă că nu este întemeiată față cu cele arătate mai sus, dar nici nu a fost invocată oral înaintea Curții, ci numai prin concluziunile lor scrise și pe care Curtea în consecință o respinge, cât și obiecțiunea făcută de aceiași intimați tot prin concluziunile prescrise că actele de care apelanta s'a servit în cauză au fost prezentate în ședință publică, fără a se fi lăsat copii certificate la dosar, conform procedurii, de oarece zisele acte prezentate în adevăr în ședința publică dela 12 Februarie 1909, au fost desbătute de intimați, care au primit discuțiunea asupra lor și au fost lăsate în original la dosar, așa că la înfățișarea din 17 Martie 1909, data judecării pricinii, intimații au avut perfectă cunoștință de ele;

Că, așa fiind, contestațiunea societății apelante este fondată și urmează a fi admisă împreună cu apelul, ca și intervențiunea societății Româno-Americană și reformându-se hotărârea apelată, să se respingă cererea de consolidare a intimațiilor cu privire la parcela în litigiu. Pentru aceste motive, admite apelul, etc.

Semnați: I. E. Dobrescu, M. Gr. Ciocărdia, V. Antinescu,
D. Mavrodin.

TRIBUNALUL JUDEȚULUI CONSTANȚA

Audiența dela 17 Iunie 1908

Președinta d-lui Lazăr Munteanu, președinte

Vasile Zaharia cu Chiriță S. Drogeanu

CONTRACT DE LOCAȚIUNE.— LOCAȚIUNEA MUNCII.— ACCIDENT
ÎNTÂMPLAT LUCRĂTORULUI.— RESPONSABILITATEA PATRONULUI.—
CULPĂ CONTRACTUALĂ, IAR NU DELICTUALĂ.

Responsabilitatea patronului, în caz de accident întâmplat lucrătorului său, își are o origină contractuală, iar nu delictuală, derivând din însuș contractul de locațiune. Aceasta rezultă din împrejurarea că, pe lângă plata salariului, patronul se mai obligă încă prin contract, a apăra pe lucrător contra consecințelor inerente lucrării sale, și a garantă în acelaș timp siguranța vieții și persoanei sale; iar lucrătorul, care își închiriază serviciile sale, se obligă, la rândul său, a nu face nimic care să zădărnicească sau să nimicească măsurile de protecțiune și de ordine, luate în acest cop de către patron.

Din cele mai sus expuse rezultă că, în caz de accident industrial întâmplat unui lucrător, în cursul lucrului său, acesta din urmă nu are de dovedit decât că accidentul s'a întâmplat în cursul lucrului, sarcina liberațiunii incumbând, ca oricărui alt debitor, patronului care, spre a scăpa de răspundere, trebuie să stabilească că și-a executat obligația luată de dânsul, și că accidentul întâmplat se datorește greșelii sau imprudenței lucrătorului, ori neobservării din parte-i a regulamentului, sau, în fine, unui caz fortuit.

Tribunalul,

Având în vedere acțiunea intentată de Vasile Zaharia, domiciliat în comuna Carol I, acest județ, contra lui Chiriță S. Drogeanu, din aceeaș comună, și prin care tinde a fi obligat acesta la plata sumei de lei 20.000, reprezentând daunele ce i s'au cauzat prin faptul că numitul reclamant, fiind lucrător cu ziua la mașina de treerat a defendorului, într'una din zile, pe când se află și lucră pe batoză, toba batozei i-a prins mâna și i-a rupt brațul din cot;

Având în vedere că nu se contestă de părât și rezultă din debaterile urmate în instanță și depozițiunile martorilor ascultați în cauză, că reclamantul Vasile Zaharia a fost angajat la muncă, în vara anului 1907, ca lucrător pe batoză la defendorul Chiriță S. Drogeanu; că, într'una din zile, aproape de inserat, pe când numitul reclamant lucră la băgat de grâu în mașină, toba batozei i-a apucat mâna dreaptă, rupându-i-o din cot, ceea ce a necesitat în urmă amputațiunea antebrațului drept, după cum rezultă și din certificatul medical No. 241, aflat la dosar și liberat de medicul spitatului Medjidia; că, în timpul lucrului, reclamantul își înfășurase mâinile cu niște pânză de saci, și că mașina a apucat la început parte din acea pânză care se desfășurase, trăgând cu sine și brațul;

Având în vedere că, în drept, din contractul prin care lucrătorul închiriază sau pune munca sa în serviciul patronului, rezultă pentru acesta din urmă, pe lângă obligația de a plăti salariul convenit și aceea de a apăra pe lucrător contra consecințelor provenite din accidentele inerente lucrării ce i s'a încredințat, și a-i garantă siguranța vieții și persoanei sale, contra acelorăși accidente, până la sfârșitul acelei lucrări, procurându-i un material în bună stare, și luând toate precauțiunile necesare pentru înlăturarea accidentelor; iar lucrătorul, la rândul său, își ia îndatorirea a nu face nimic care să zădărnicească sau să nimicească măsurile de precauțiune și ordine luate în scopul de mai sus de către patron; că, în urmarea acestor principii, responsabilitatea patronului, în caz de accident de muncă, are o origine contractuală, iar nu delictuală și derivă din însuș contractul dintre părți;

Având în vedere că această teorie a responsabilității contractuale a patronului, în materie de accident de muncă, este conformă cu natura însăși a contractului de închiriere de muncă și cu împrejurările în cari se îndeplinesc obligațiunile luate printr'ansul și cari nu pot autoriza ca neîngrijirea și spiritul de economie sau lăcomie al unui patron, să poată compromite viața sau sănătatea lucrătorilor săi, fără ca responsabilitatea să isvorască din însuș contractul de locațiune de serviciu dintre părți, și aceasta cu atât mai mult, cu cât lucrătorul nu are nici timpul, nici destoinicia necesară spre a controla instalațiunile șantierului sau atelierului unde lucrează, sau starea în care se găsește mașinile și instrumentele din ce în ce mai complicate și mai perfecționate, ce i se dau spre întrebuințare;

Considerând, pe de altă parte, că dacă în rezolvarea unor asemenea conflicte s'ar considera culpa patronului ca delictuală, în care caz sarcina probei incumbă lucrătorului, s'ar pune pe acesta din urmă aproape în totdeauna în imposibilitate de a obține o reparațiune bănească a accidentului, fiind foarte greu, dacă nu chiar imposibil muncitorului, în urma accidentului, a mai face dovada culpei patronului, după ce instrumentul sau mașina care a cauzat accidentul a perit cu totul, și recurgând la mărturia

camarazilor săi de lucru, cari de cele mai multeori, de frica unei concedieri din serviciu, nu ar voi să spună cum s'a întâmplat faptul;

Că, spre a se înlătură orice altă interpretare, și pe baza considerațiilor de mai sus, s'a votat și pus în aplicare, în Franța, la 1 Iulie 1899, legea privitoare la riscul profesional, și după care, în afară de orice culpă, riscurile de accident inerente exploatațiunilor industriale, unora din întreprinderile comerciale, și chiar câtorva exploatațiuni agricole, sunt puse în sarcina patronului, care rămâne responsabil față de lucrător de consecințele accidentelor ivite;

Considerând că, deși în legislația noastră lipsește o asemenea lege, care să facă responsabil pe patron față de lucrător pentru accidentele de muncă întâmplate, totuși aceasta nu poate fi o împiedicare a se considera responsabilitatea patronului în conflictele survenite între dânsul și lucrător, cu prilejul accidentelor industriale și de muncă, ea fiind contractuală și rezultând din însuș contractul de muncă intervenit între părți; că, odată admis aceasta, și contractul de muncă nefiind contestat, nu rămâne lucrătorului decât a dovedi că accidentul s'a întâmplat în cursul lucrului, sarcina liberațiunii incumbând, ca orăru alt debitor și conform art. 1082 și 1169 codul civil, patronului, care, spre a evita orice responsabilitate, urmează să stabilească că și-a executat obligațiunea luată de dânsul prin contractul de muncă, sau lipsa unei culpe din parte-i în această executare, și că accidentul întâmplat este datorit greșelii sau imprudenței personale a lucrătorului, neobservării din parte-i a regulamentelor, ori unui caz fortuit sau de forță majoră;

Considerând că, în speță, pârătul Chiriță S. Drogeanu a cerut a face dovada prin martori, că accidentul întâmplat reclamantului Zaharia nu provine decât din imprudența acestuia, ceea ce tribunalul i-a admis, prin jurnalul No. 7757 din 4 Decembrie 1907;

Considerând că, din depozițiunile martorilor ascultați de tribunal sub prestare de jurământ, în ședința dela 29 Aprilie 1908 și azi, rezultă între altele că, în ziua accidentului, operațiunea băgării grâului în batoză se făcea fără asistența vre-unui supraveghetor; că lucrătorii ce îndeplineau această muncă își înfășurau mânilor cu niște pânză de saci, și că accidentul s'a întâmplat tocmai din cauză că, la mâna dreaptă, acea pânză nefiind bine legată, s'a desfășurat și a fost apucată de toba mașinei trăgând după sine mâna și brațul;

Considerând că împrejurările de mai sus formează convingerea tribunalului că accidentul ar fi fost înlăturat, dacă pârătul ar fi supravegheat în timpul lucrului, prin oameni pricepuți, băgatul grâului în batoză, și ar fi stăruit ca mânilor celor ce făceau această lucrare să fie înfășurate cu băgare de seamă, dacă credeă că aceasta este necesar, sau i-ar fi împiedicat de a și-le înfășura, dacă

credeă că o asemenea precauțiune este de prisos; că, în asemenea împrejurări, nu poate fi vorba de vre-o greșală sau imprudență din partea lucrătorului, iar faptul pârătului de a fi întrebuințat un lucrător la o muncă periculoasă ca aceea a introducerii grâului în batoză, fără a fi luat toate precauțiunile impuse de prudență, îl obligă a repară consecințele greșelii sale; că, astfel fiind, acțiunea reclamantului este fondată;

Considerând că, în ceea ce privește quantumul daunelor cuvenite lui V. Zaharia, tribunalul le fixează la 6000 lei, ținând seamă că, în urma accidentului întâmplat și care a avut drept consecință pierderea antebrațului drept, numitul reclamant a suferit o incapacitate permanentă aproape totală de muncă, rămânând fără putință a-și câștiga existența sa și a familiei sale.

Pentru toate aceste considerațiuni de drept și de fapt, redactate de d-l președinte Lazăr Munteanu, admite acțiunea, etc.

Semnați: Lazăr Munteanu, V. Miculescu.

Observație. — Soluția admisă de tribunalul din Constanța, prin sentința ce publicăm astăzi, nu este nouă în jurisprudența noastră. Ideea culpei contractuale, cu privire la responsabilitatea patronilor din cauza accidentelor industriale cauzate lucrătorilor, și-a făcut drum, și numai din timp în timp se ivește câte-o părere izolată, care se referă la culpa aquiliană.

Tribunalul din Constanța, prin această remarcabilă sentință, confirmă odată mai mult doctrina pe care am susținut-o acum douăzeci de ani, atât în coloanele acestui ziar, cât și în tomul V al Comentariilor noastre de drept civil.

Nu vom reveni astăzi asupra acestei chestiuni, ea fiind destul de cunoscută și tratată de mai multeori de noi. (Vezi *Dreptul* No. 12 din 1898, și mai ales No. 20 din 1909, unde jurisprudența română și străină este pe larg arătată).

Ne folosim însă de această ocazie, spre a constată cu plăcere că sentința tribunalului nu este numai juridică, ci este motivată într'un mod strălucit, care face onoare distinsului președinte al celui tribunal și amicului nostru, d-l Lazăr Munteanu.

Cetitorii *Dreptului* cari, de cele mai multeori, se mărginesc a arunca o privire fugitivă numai asupra speței hotărârilor ce publicăm și, din timp în timp, și asupra observațiilor cu cari le însoțim (bogda-proste și de atâta), nu vor mai face de astă dată un păcat atât de neertat, ci vor ceti motivele sentinței tribunalului Constanța, spre a vedea ei înșiși cu câtă îngrijire și eleganță în acelaș timp, președintele celui tribunal știe să-și susție părerea sale.

D. ALEXANDREȘCO